

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

Pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych
do spraw postępowań przed Europejskim
Trybunałem Praw Człowieka

Warszawa, dnia 2 kwietnia 2019 r.

elektronicznie do członków Zespołu

SPRAWOZDANIE

z posiedzenia Zespołu do spraw Europejskiego Trybunału Praw człowieka, które odbyło się w dniu 21 marca 2019 r.

W dniu 21 marca 2019 r. odbyło się posiedzenie Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw człowieka (dalej: Zespół), powołanego Zarządzeniem nr 73 Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2007 r. z późniejszymi zmianami.

I. Otwarcie posiedzenia, wprowadzenie Przewodniczącego Zespołu

Posiedzenie otworzył Pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych do spraw postępowań przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka (dalej: ETPCz lub Trybunał), który przewodniczył spotkaniu (dalej: Przewodniczący, Pełnomocnik).

▪ **Informacja o stanie spraw w wykonywaniu na koniec 2018 r.**

Pełnomocnik przedstawił informacje dotyczące spraw pozostających w wykonywaniu na koniec 2018 r. Poinformował, że na grudniowym posiedzeniu zostały podane wstępne dane dotyczące wykonywania wyroków w 2018 r. Ostatecznie, na koniec 2018 r. w wykonywaniu pozostawało 100 orzeczeń (69 wyroków i 31 decyzji). W ciągu 2018 r. za wykonane uznanych zostało 69 orzeczeń (48 wyroków i 21 decyzji). Ponadto w trakcie 2018 r. MSZ przesało do Rady Europy 32 plany, raporty lub dodatkowe informacje w sprawach będących w toku wykonywania. Wszystkie one są dostępne na stronie Komitetu Ministrów RE, w bazie HUDOC-EXEC, a wkrótce będą również dostępne w *Raporcie z wykonywania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka przez Polskę za 2018 r.*, który zostanie ukończony do końca kolejnego tygodnia. Pełnomocnik podał również, że w 2018 r. 6 spraw, bądź grup spraw polskich, było na agendzie posiedzeń Komitetu Ministrów RE poświęconych nadzorowi nad wykonywaniem wyroków ETPCz (sprawa *Grabowski*, grupa *Kędzior*, sprawa *P. i S.*, grupa *Al Nashiri*, grupa *Bąk-Majewski-Rutkowski*, grupa *Beller*). Dwie z tych spraw były poddane debacie na forum Komitetu: *P. i S.* oraz grupa *Al Nashiri i Abu Zubaydah*.

Natomiast odnośnie do spraw będących w toku przed Trybunałem, Pełnomocnik poinformował, że pomimo utrzymywania się na 10 miejscu pod względem liczby zawisłych skarg przed Trybunałem, ich bezwzględna liczba sukcesywnie spada – na koniec 2018 r. było ich 1300 (2,3% wszystkich spraw zawisłych przed ETPCz), tj. o 100 mniej niż na koniec 2017 r. Liczba nowych skarg wniesionych przeciwko Polsce w 2018 r. (1941) była najniższa od 2001 r. Taki wynik plasuje nas poniżej średniej europejskiej, gdy weźmie się pod uwagę wskaźnik liczby nowych skarg w stosunku do

liczby mieszkańców: w 2018 r. wskaźnik ten wyniósł dla Polski 0,51, co dało nam 26 miejsce spośród 47 państw Rady Europy przy średniej europejskiej wynoszącej 0,52.

W 2018 r. nastąpił też znaczny spadek liczby nowych skarg zakomunikowanych rządowi celem zajęcia stanowiska – zakomunikowano 117 skarg (dla porównania w 2017 r. zakomunikowanych zostało 396 skarg, z których większość dotyczyła przewlekłości postępowań sądowych).

W 2018 r. Trybunał wydał wobec Polski 21 wyroków (o 1 więcej niż w 2017 r.). Wzrosła nieco liczba wyroków stwierdzających naruszenia Europejskiej Konwencji Praw Człowieka – było ich 20 (w 2017 r. – 14). Ponadto w 2018 r. Trybunał wydał 106 decyzji w sprawach dotyczących Polski (nie wliczając decyzji w sprawie niedopuszczalności skarg wydanych w składzie jednego sędziego, które nigdy nie są notyfikowane rządowi ani publikowane, rząd nie otrzymuje więc o nich żadnych informacji). Biorąc jednak pod uwagę treść wydanych orzeczeń, to łącznie Trybunał wydał w 2018 r. 62 orzeczenia korzystne dla rządu (1 wyrok stwierdzający brak naruszenia, 35 decyzji o niedopuszczalności oraz 26 decyzji o skreśleniu skarg z powodów formalnych) oraz 65 orzeczeń niekorzystnych dla strony rządowej (20 wyroków stwierdzających naruszenia, 28 decyzji w sprawie ugód i 17 w sprawie deklaracji jednostronnych).

▪ Informacja o planach w przedmiocie wykonywania wyroków w 2019 r.;

Pełnomocnik poinformował, że obecnie dobiegają końca prace nad *Raportem z wykonywania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka przez Polskę za 2018 r.* – do końca kolejnego tygodnia raport zostanie ukończony i zaakceptowany przez kierownictwo MSZ, tak aby mógł zostać przesłany do Komitetu Stałego Rady Ministrów, celem przyjęcia przez Radę Ministrów. Niezwłocznie po przyjęciu *Raportu* przez Radę Ministrów, *Raport* zostanie opublikowany na stronie internetowej MSZ, a następnie rozpoczną się prace mające na celu wydanie go w formie książkowej.

Ponadto opracowywane są aktualizacje planów działań i raportów z wykonywania wyroków przede wszystkim w sprawach znajdujących się już od pewnego czasu w procesie wykonywania, w stosunku do których otrzymaliśmy informację zwrotną z Departamentu Wykonywania Wyroków w Sekretariacie Rady Europy (który wspomaga Komitet Ministrów RE w procesie nadzoru nad wykonywaniem wyroków, dalej DWW). W najbliższym czasie planowane jest przesłanie zaktualizowanych planów lub raportów m.in. w sprawie *Frasik*, grupie *K.J., G.N. i Oller Kamińska*, sprawie *Kacper Nowakowski, Korzeniak, Małek, Potomski i Potomska, Wizerkaniuk, Żuk*, a także w sprawach nowych (*Bistieva, Burza i Walasek*). W bieżącym roku wysłanych do Komitetu Ministrów zostało już 9 raportów.

Odnosnie do kalendarza prac Komitetu Ministrów RE, to w 2019 r. na agendzie jego posiedzeń znajdują się sprawy: *P. i S.* (marzec), grupa *Al Nashiri i Abu Zubaydah* (czerwiec) oraz *Grabowski* (grudzień).

▪ Informacja na temat przebiegu ostatniego posiedzenia Komitetu Ministrów RE poświęconemu nadzorowi nad wykonywaniem wyroków ETPCz (12-14.03.2019 r.).

Przebieg ostatniego posiedzenia zreferowała Zastępca Pełnomocnika MSZ ds. koordynacji wykonywania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Poinformowała, że na posiedzeniu Komitetu Ministrów RE poświęconemu nadzorowi nad wykonywaniem wyroków ETPCz, które odbyło się w Strasburgu w zeszłym tygodniu, na agendzie znajdowały się trzy sprawy polskie:

- sprawa *P. i S.*, w której odbyła się debata na forum Komitetu Ministrów RE (Zastępca Pełnomocnika MSZ przypomniała, że taka debata miała też miejsce na posiedzeniu Komitetu Ministrów RE we wrześniu 2018 r.). Podczas debaty Polskę reprezentował, oprócz przedstawiciela MSZ, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia, pan Zbigniew J. Król, który przedstawił informację na temat wykonywania tego wyroku

(która zasadniczo nie uległa zmianie od debaty we wrześniu 2018 r.) i odpowiadał na pytania Komitetu. W debacie wypowiedziało się 14 państw (na 47), a po debacie, w drodze konsensusu została przyjęta decyzja, zawierająca ocenę działań rządu, propozycje działań, które powinny zostać podjęte oraz prośby o dalsze informacje. Decyzja wyznacza też kolejny termin badania sprawy przez Komitetu Ministrów RE na marzec 2020 r.

- sprawy *Tysiąc* oraz *R.R.* (rozpatrywane razem, aczkolwiek nietworzące grupy), nieprzeznaczone na debatę. W tych sprawach przyjęta została decyzja (w ramach pakietu decyzji przyjmowanych bez debaty) o przeniesieniu tych spraw z procedury zwykłego nadzoru nad wykonywaniem do procedury wzmocnionej z uwagi na brak przedstawienia od grudnia 2014 r. (kiedy to sprawy zostały przeniesione z procedury wzmocnionej do zwykłej z uwagi na trwające prace legislacyjne dot. instytucji sprzeciwu) nowych informacji, w szczególności nt. planowanych zmian legislacyjnych. Decyzja wyznacza też kolejny termin badania sprawy przez Komitetu Ministrów RE na marzec 2020 r.

Ponadto Zastępca Pełnomocnika MSZ poinformowała również, że na forum Komitetu Ministrów RE były omawiane inne sprawy m.in. Yukos, Catan i inni oraz sprawy cypryjsko-tureckie.

Wszystkie decyzje przyjęte podczas ostatniego posiedzenia są dostępne na stronie internetowej Komitetu Ministrów RE oraz w bazie HUDOC-EXEC.

Podsumowując niniejszy punkt Pełnomocnik podziękował Ministerstwu Zdrowia za udział członka Kierownictwa MZ w debacie w sprawie *P. i S.* Decyzja w sprawie przeniesienia spraw *Tysiąc* i *R. R.* do procedury wzmocnionej oznacza, że będzie ona częściej umieszczana na agendzie Komitetu Ministrów RE.

II. Informacja o posiedzeniu w dniu 20 lutego 2019 r. grupy roboczej Zespołu ds. wykonania wyroku Wcisło i Cabaj oraz innych sprawy dot. problemu przewlekłości postępowań administracyjnych i sądowno-administracyjnych.

Zastępca Pełnomocnika MSZ ds. koordynacji wykonywania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka poinformowała o przebiegu posiedzenia grupy roboczej Zespołu ds. ETPCz, które miało miejsce w dniu 20 lutego 2019 r. Spotkanie poświęcone zostało trzem zagadnieniom związanym ze skargami przeciwko Polsce, dotyczącymi problemu przewlekłości postępowań administracyjnych i sądowno-administracyjnych, zawisłych przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka oraz w procesie wykonywania wyroków Trybunału:

- 1) wykonanie wyroku *Wcisło i Cabaj p. Polsce* z dnia 8 listopada 2018 r.,
- 2) wykonywanie grupy wyroków dot. przewlekłości administracyjnych i sądowno-administracyjnych (tzw. grupa *Beller*, licząca obecnie 19 wyroków),
- 3) ustalenie strategii względem nowych skarg dot. ww. problemu, zakomunikowanych rządowi przez Trybunał w dniu 24 stycznia 2019 r. (grupa 12 skarg).

W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele MSZ, Ministerstwa Infrastruktury, kilku departamentów Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju, Ministerstwa Przedsiębiorczości i Technologii oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Podczas spotkania ustalono m.in. sposób procedowania w kwestii wykonania środków indywidualnych wobec państwa Cabaj, kwestię tłumaczenia wyroku *Wcisło i Cabaj* (tłumaczenie zostało już wykonane przez MIIIR i obecnie jest na etapie weryfikacji, będzie ono dostępne w bazie HUDOC), MSZ przekazało też uczestnikom informację nt. uwag Komitetu Ministrów RE do działań Polski w obszarze zapobiegania przewlekłym postępowaniom administracyjnym (m.in.

zaniepokojenie ograniczonym zasięgiem nowelizacji k.p.a. z 2017 r.) oraz rodzaj informacji, jakich Komitet Ministrów RE potrzebuje w celu dokonania oceny skuteczności wprowadzanych zmian w prawie. Zastanawiano się też, w jaki sposób i w jakim zakresie możliwe byłoby zebranie danych statystycznych dot. postępowań przed organami administracyjnymi.

Pełnomocnik poinformował również zebranych o zmianie procedury komunikacji skarg przez Trybunał. Obecnie Trybunał daje stronie rządowej 12 tygodni na podjęcie działań negocjacyjnych/ugodowych, a jeśli strona pozwana nie jest zainteresowana zawarciem ugody ze skarżącym, przewidziane jest kolejne 12 tygodni na złożenie stanowiska rządu. W tym trybie zostało zakomunikowanych rządowi już kilkadziesiąt spraw.

III. Informacja właściwych resortów i innych podmiotów na temat planów dotyczących wykonania i postępów w realizacji poszczególnych orzeczeń Trybunału.

- Informacja nt. wykonywania grupy wyroków dotyczących stosowania Konwencji Haskiej o cywilnych aspektach uprowadzenia dziecka za granicę - sprawy *K. J. p. Polsce* (skarga nr 30813/14), *G. N. p. Polsce* (skarga nr 2171/14) oraz *Oller Kamińska p. Polsce* (skarga nr 28481/12) – referuje: **Ministerstwo Sprawiedliwości**;

Przedstawiciel Ministerstwa Sprawiedliwości (dalej MS) przedstawił krótki opis spraw oraz dotychczasowe działania MS, mające na celu wykonanie wyroku. W szczególności wskazano na wejście w życie ustawy z dnia 26 stycznia 2018 r. o wykonywaniu niektórych czynności organu centralnego w sprawach rodzinnych z zakresu obrotu prawnego na podstawie prawa Unii Europejskiej i umów międzynarodowych. Zmiana przepisów k.p.c. wprowadzona tą ustawą obowiązuje od pół roku. MS ma nadzieję, że będzie wkrótce mógł przedstawić informacje statystyczne pokazujące funkcjonowanie rozwiązań z nowej ustawy w praktyce.

Pełnomocnik poinformował, że MSZ przygotował aktualizację raportu z wykonywania przedmiotowej grupy spraw, który uwzględnia wejście w życie ww. ustawy, wyrażając nadzieję, że informacje w nim zawarte będą wystarczające do uznania tej grupy spraw za wykonane, ewentualnie, że jedynym elementem, który pozostanie do przedstawienia w przyszłości, będą dane statystyczne.

- Informacja nt. wykonywania wyroku *Mariusz Lewandowski p. Polsce* (skarga nr 66484/09) w związku z nowym wyrokiem ETPCz, stwierdzającym podobne naruszenie, *Słomka p. Polsce* (skarga nr 68924/12) – referuje: **Ministerstwo Sprawiedliwości**;

Przedstawiciel MS przedstawił krótki opis sprawy oraz dotychczasowe działania MS, mające na celu wykonanie wyroku.

Sprawa dotyczyła naruszenia art. 6 ust. 1 Konwencji (prawo do rozpatrzenia sprawy przez bezstronny sąd) z uwagi na nałożenie na skarżącego kary porządkowej za obrazę sądu w postaci umieszczenia w celi izolacyjnej na maksymalny okres 28 dni przez ten sam skład orzekający, który był przedmiotem krytyki i bez możliwości przedstawienia przez skarżącego swoich argumentów. Trybunał uznał za dopuszczalny również zarzut skarżącego co do niezgodnego z prawem naruszenia prawa do swobody wypowiedzi, ale nie uznał za konieczne odrębne rozpatrywanie tego zarzutu.

W ramach wewnętrznych procedur Departament Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka MS (dalej DWMPC MS) zwracał się do Departamentu Legislacyjnego MS (dalej DL MS) proponując zmiany mające na celu wykonanie wyroku poprzez uchylenie karaniam za obrazę sądu na piśmie czy odroczenie wykonania nałożonej kary do czasu rozpoznania zażalenia. Propozycje nie spotkały się z akceptacją DL MS.

Ponadto DWMPC MS rozesłał do wszystkich sądów apelacyjnych przetłumaczony wyrok w sprawie Lewandowski oraz dwa wyroki SN, zgodnie z którymi nie jest możliwe nałożenie, na

podstawie art. 49 ustawy o ustroju sądów powszechnych, kary porządkowej za obrazę sądu na piśmie. Ponadto przeprowadzona kwerenda za lata 2014-2016, dotycząca stosowanych kar porządkowych, wykazała, że na 97 przypadków zastosowania kary pozbawienia wolności złożono 17 zażaleń, z których 6 zostało uwzględnionych. W 2 przypadkach zażalenie było rozpoznane po wykonaniu kary.

Przeprowadzono również analizę rozwiązań w tym zakresie obowiązujących w innych krajach RE: Niemcy, Belgia, Czechy, Malta, Rumunia. W Niemczech istnieje rozwiązanie podobne do PL, w Rumunii przyjęto rozwiązanie sędziego dyżurnego.

DWMPK MS ponownie zwracał się do innej właściwej komórki organizacyjnej MS o rozważenie możliwości zmian obowiązujących przepisów: uchylenie możliwości pozbawienia wolności czy skrócenie okresu rozpoznania zażalenia - również takie rozwiązania nie zostały zaakceptowane.

W czerwcu 2017 r. DWMPK MS przygotował uzupełnienie raportu z wykonania wyroku wskazując, że przyjęte środki generalne są wystarczające do wykonania wyroku w sprawie. Mając na uwadze liczbę naruszeń, zmiana obowiązującego prawa byłaby środkiem nieadekwatnym.

W dniu 6 grudnia 2018 r. Trybunał wydał podobny wyrok w sprawie *Słomka p. Polsce* (ostateczny w dniu 6 marca 2019 r.), w której stwierdził naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji oraz art. 10 Konwencji.

W ramach działań, mających na celu wykonanie wyroku, wyrok przetłumaczono na język polski, umieszczono w aktualnościach na stronie MS oraz w newsletterze, oraz przesłano pisma upowszechniające do właściwych sądów powszechnych.

Pełnomocnik poinformował zebranych, że w sprawie Lewandowski zostało przekazane pismo do MS w sprawie uwag Departamentu Wykonywania Wyroków w Sekretariacie RE. Zdaniem DWW głównym problemem w ww. sprawach jest kwestia bezstronności sędziego, decydującego o zastosowaniu kary porządkowej, oraz niesuspensywny charakter zażalenia na decyzję w sprawie nałożenia kary porządkowej. MSZ planuje przygotować i przesłać do Rady Europy zaktualizowany raport w sprawie *Mariusz Lewandowski* w pierwszej połowie br. Natomiast termin na przedstawienie planu działań w sprawie *Słomka* przypada we wrześniu 2019 r.

Zastępca Pełnomocnika ds. koordynacji wykonywania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka podkreśliła, że jest to jeden ze starych wyroków Trybunału będący w nadzorze Komitetu Ministrów RE. DWW nadal nie jest przekonany, że kwestia nakładania kar porządkowych za obrazę sądu jest odpowiednio uregulowana w prawie krajowym. W 2019 r. planowana jest wizyta przedstawicieli DWW w PL, więc ta sprawa prawdopodobnie będzie również przedmiotem ich zainteresowania.

- Informacja nt. postępu w realizacji wyroku ws. *Potomska i Potomski p. Polsce* (skarga nr 33949/05), w zakresie przeprowadzenia nowelizacji *ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* oraz wykonania środków indywidualnych – referuje: **Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego** (dalej: MKiDN).

Pełnomocnik poinformował, że sprawa dotyczy naruszenia prawa własności skarżących z powodu braku możliwości uzyskania przez nich wyłączenia za adekwatnym odszkodowaniem należącej do nich działki, na której znajduje się cmentarz żydowski wpisany do rejestru zabytków. W celu wykonania wyroku należy, w ramach środków indywidualnych, wykupić od skarżących sporną działkę, natomiast w przedmiocie środków generalnych procedowana jest w MKiDN kompleksowa nowelizacja przepisów o ochronie zabytków. Z informacji przedstawianych przez przedstawiciela MKiDN na poprzednich posiedzeniach Zespołu wynika, że wystąpiły problemy z wykupem działki na poziomie samorządu, i że MKiDN współpracuje z MSWiA celem wyjaśnienia tych problemów. MSZ

przygotował aktualizację planu działań w sprawie wykonania wyroku *Potomska i Potomski* na podstawie informacji otrzymanych z MKiDN i prześle ją do Rady Europy w najbliższym czasie.

W kwestii środków indywidualnych przedstawiciel MKiDN poinformował, że starosta powiatu sławieńskiego zaakceptował swoją rolę w sprawie. Starosta przystąpił do procedury odkupu nieruchomości do zasobu Skarbu Państwa. Uzyskał w tym zakresie zgodę wojewody zachodniopomorskiego. Zostały zabezpieczone środki finansowe na ten cel, został również przeprowadzony operat szacunkowy oraz złożono propozycję skarżącym. Od kilku tygodni starosta oczekuje na odpowiedź skarżących. MKiDN pozostaje w kontakcie ze starostą i jest na bieżąco informane w sprawie.

IV. Informacja na temat działań podejmowanych przez resorty w celu upowszechniania standardów Trybunału.

Informacje w sprawie przedstawił przedstawiciel Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (dalej MRiRW). MRiRW wystosowało list do kilku instytucji: Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa z prośbą o przeprowadzenie szkoleń dla pracowników z zakresu Europejskiej Konwencji Praw Człowieka oraz poproszono o umieszczenie odnośnika do zakładki o prawach człowieka na stronie internetowej MS. W odpowiedzi ARiMR poinformowała, że wprowadzi szkolenie e-learningowe z zakresu Konwencji (dla 11.700 osób), KRUS podjął współpracę z Helsińską Fundacją Praw Człowieka oraz przeprowadzi szkolenie dla pracowników centrali oraz oddziału warszawskiego, a KOWR umieści szkolenie tego typu w intranecie dla zainteresowanych pracowników. W II połowie 2019 r. zostanie dokonana ocena tych szkoleń i MRiRW wybierze model szkolenia dla pracowników. W szkołach rolniczych w przyszłym roku wprowadzone będą szkolenia z tego zakresu – takie szkolenie będzie jednym z elementów oceny dyrektora szkoły.

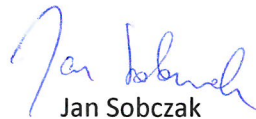
V. Pozostałe informacje i ogłoszenia.

Pełnomocnik poinformował, że w minionym tygodniu (11-15 marca 2019 r.) miała miejsce pierwsza oficjalna wizyta krajowa nowej Komisarz Praw Człowieka Rady Europy, pani Dunji Mijatović. Głównymi tematami rozmów były reforma wymiaru sprawiedliwości oraz prawa kobiet. Pani Komisarz spotkała się z przedstawicielami strony rządowej, Prezydenta RP oraz z Rzecznikiem Praw Obywatelskich, Rzecznikiem Praw Dziecka, I Prezes Sądu Najwyższego, a także z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego. Po wizycie krajowej zostanie przygotowany przez Komisarz raport, który jeszcze przed oficjalną publikacją będzie przekazany stronie rządowej i będzie można odnieść się do zapisów w nim zawartych.

Pełnomocnik poinformował również, że jesienią 2019 r. planowane jest zorganizowanie kolejnej edycji Seminarium Warszawskiego. W tym roku proponuje się, aby tematyka seminarium dotyczyła szeroko pojętych praw dzieci (w związku m.in. z 30-tą rocznicą przyjęcia Konwencji o Prawach Dziecka). Jednocześnie Pełnomocnik zachęcił zebranych do zgłaszania propozycji, co mogłoby/powinno znaleźć się w programie tegorocznego seminarium.

W dalszej kolejności Zastępca Pełnomocnika przedstawiła informację na temat prac Komitetu Sterującego Rady Europy ds. praw człowieka (CDDH) w zakresie zaleceń dotyczących społeczeństwa obywatelskiego. Wskazała w szczególności na dokumenty wypracowane przez Grupę Redakcyjną Rady Europy ds. społeczeństwa obywatelskiego oraz krajowych instytucji praw człowieka (CDDH-INST). Przypomniała, że w listopadzie 2018 r. Komitet Ministrów RE przyjął Zalecenie CM/Rec(2018)11 dla państw członkowskich dotyczące potrzeby wzmocnienia ochrony i promocji przestrzeni dla społeczeństwa obywatelskiego w Europie, którego tekst opracowany został przez ww. Grupę Redakcyjną. Poinformowała, że w ramach MSZ tekst Zalecenia został przetłumaczony i zostanie upowszechniony m.in. poprzez przekazanie członkom Zespołu. Zwróciła także uwagę na

klauzulę przeglądową, zawartą w Zaleceniu, nakazującą dokonanie przeglądu implementacji tego dokumentu pięć lat po jego przyjęciu. Przekazała także informację o opracowaniu przez CDDH-INST w marcu 2019 r. projektu Zrewidowanego Zalecenia nr R(85)13 w sprawie instytucji ombudsmana. Projekt ten zostanie przedłożony CDDH do przyjęcia na 91. posiedzeniu w czerwcu 2019 r., prawdopodobnie w brzmieniu uwzględniającym poprawkę zgłoszoną przez Biuro Komisarza Praw Człowieka Rady Europy już po zakończeniu posiedzenia Grupy Redakcyjnej. Projekt Zrewidowanego Zalecenia także zawiera klauzulę przeglądową. W kolejnym kroku CDDH-INST przystąpi do prac nad aktualizacją Zalecenia nr R(97)14 w sprawie ustanowienia niezależnych krajowych instytucji promocji i ochrony praw człowieka (NHRI). W zależności od możliwości budżetowych Rady Europy, prace będą miały miejsce w drugiej połowie 2019 r. lub w pierwszej połowie 2020 r.

Jan Sobczak

Przewodniczący Zespołu
Pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych

Załącznik:

Lista uczestników posiedzenia w dniu 21 marca 2019 r.

**Uczestnicy posiedzenia Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka
w dniu 21 marca 2019 r., budynek MSZ, ul. A. Krywultra 2, sala nr 16 (parter) godz. 09.00**

Przewodniczący Zespołu	Jan Sobczak
MSZ DPOPC	Marta Kaczmarska Anita Janusz Agata Rogalska-Piechota
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Łukasz Czwojda, Departament Ochrony Zabytków
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Ernest Nasternak, Departament Spraw Społecznych i Oświaty Rolniczej
Ministerstwo Sportu i Turystyki	Tomasz Bieniek, Departament Prawny Paweł Pachol, Biuro Dyrektora Generalnego
Ministerstwo Sprawiedliwości	Krzysztof Masło, Departament Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka Urszula Szafrńska, Departament Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka Paweł Szponar, Departament Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji	Joanna Sosnowska, Departament Analiz i Polityki Migracyjnej Marek Stodolny, Departament Analiz i Polityki Migracyjnej
Ministerstwo Środowiska	Michał Kobyliński, Departament Prawny
Ministerstwo Zdrowia	Grzegorz Bogusz, Departament Współpracy Międzynarodowej
Rzecznik Praw Obywatelskich	Katarzyna Łakomic, Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
Rządowe Centrum Legislacji	Piotr Ołdak, Departament Prawny i Postępowań przed Trybunałem Konstytucyjnym Natalia Cabaj, Departament Prawny i Postępowań przed Trybunałem Konstytucyjnym
Naczelny Sąd Administracyjny	Anna Chmielarz-Grochal, Biuro Orzecznictwa
Prokuratura Krajowa	Magdalena Beroud-Korowajczyk, Biuro Współpracy Międzynarodowej
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów	Aleksandra Wrochna, Departament Prawny Maciej Szmit, Departament Służby Cywilnej Jakub Cygan, Departament Bezpieczeństwa narodowego
Kancelaria Senatu	Elżbieta Owczarek, Sekretarz Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji
Sąd Najwyższy	Arkadiusz Lach, Biuro Studiów i Analiz

Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii	Magdalena Wydra-Golińska, Departament Prawny
Urząd do Spraw Cudzoziemców	Radosław Wróbel, Biuro Szefa Urzędu
Biuro Rzecznika Praw Dziecka	Agata Jaształ, Departament Prawny Barbara Moczydłowska, Zespół Spraw Międzynarodowych i Konstytucyjnych
Krajowa Rada Sądownictwa	Jędrzej Kondek, członek Rady
Centralny Zarząd Służby Więziennej	Michał Zoń, Biuro Prawne
Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego	Roman Sławeta, Departament Nauki